

NAUCZANIE JĘZYKA POLSKIEGO JAKO OBCEGO DZIECI UKRAIŃSKICH – DOBRE PRAKTYKI

Autor: dr Mariya Redkva

Copyright by
Instytut Badań nad Demokracją

Studium Prawa Europejskiego

**ul. Solariego 1/1,
02-070 Warszawa
tel/fax: 22/ 620-61-15**

www.spe.edu.pl

e-mail: info@spe.edu.pl

HOMONIMY MIĘDZYJĘZYKOWE

- *urok* po ukraińsku znaczy lekcja – урок, *drużyna* – żona - дружина,
- *czaszka* – filiżanka - чашка,
- *magazyn* – sklep - магазин,
- *dywan* – sofa - диван.

2018-2019 r. na Uniwersytecie Jagiellońskim został zrealizowany projekt: ***The phonological skills of bilingual preschool children speaking Polish and Ukrainian in Poland.***

Debski, Robert, Młyński, Rafał & Redkva, Mariya. 2020. The phonological skills of bilingual preschool children speaking Polish and Ukrainian in Poland. *International Journal of Bilingual Education and Bilingualism*. <https://doi.org/10.1080/13670050.2020.1791047>

деякі ілюстрації взято з інтернету

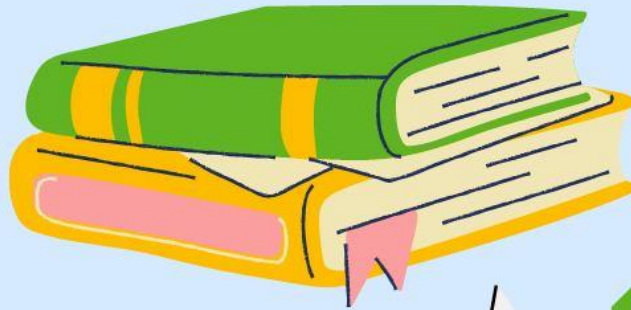
Natalia Łobas

УМІЮ ЧИТАТИ ПОЛЬСЬКОЮ

umiem czytać po polsku

помічник для читання

czytaj po polsku łatwo i wesoło

FORMY GRZECZNOŚCIOWE

Добрий день!	/ˈdɔbrɪj dɛnɪ/	Dzień dobry!
Привіт!	/prɪˈvit/	Cześć!
До побачення!	/dɔ pɔˈbatʃɛnːɪa/	Do widzenia!
До завтра!	/dɔ ˈzavtra/	Do jutra!
Гарного дня!	/ˈɦarnɔɦɔ dnɪa/	Miłego dnia!
Дякую	/ˈdʲakuju/	Dziękuję
Будь ласка	/budi ˈlaska/	Proszę

PYTANIA

Як тебе звати?	/jak tɛ 'bɛ zvatɪ/	Jak się nazywasz?
Як твоє ім'я та прізвище?	/jak tvoʒɛ imja ta 'pri:zviʃtʃɛ/	Jak masz na imię i jak się nazywasz?
Як у тебе справи?	/jak u 'tɛbɛ 'spavɪ/	Co u Ciebie słychać?

PYTANIA

Звідки ти приїхав/ приїхала?	/ 'zvʲidkɪ tɪ prɪ 'jixav/ prɪ 'jixala/	Skąd przyjechałeś/ przyjechałaś?
Ти розумієш?	/tɪ rɔzu 'mijɛʃ/	Ty rozumiesz?
Як ти себе почуваєш?	/jak tɪ 'sɛbɛ pɔtʃu 'vajɛʃ/	Jak się czujesz?
У тебе все добре?	/u 'tɛbɛ vsɛ dɔbrɛ/	U Ciebie wszystko w porządku?

CZASOWNIKI W TRYBIE ROZKAZUJĄCYM

Читай	/ˈtʃɪtɔj/	czytaj
Пиши	/pɪˈʃɪ/	pisz
Покажи	/pɔkɐˈʒɪ/	pokaż
Нарисуй	/nɐrɪˈsɨj/	narysuj

CZASOWNIKI W TRYBIE ROZKAZUJĄCYM

Розфарбуй	<i>/rɔzfar' buj/</i>	pokoloruj
Сідай	<i>/sji'daj/</i>	siadaj
Порахуй	<i>/pɔra' xuj/</i>	policz
Знайди	<i>/znaj' dɪ/</i>	znajdź
Відкрий	<i>/vid' krɪj/</i>	otwórz
Закрий	<i>/za' krɪj/</i>	zamknij

SŁOWNICTWO „SZKOŁA”

Школа	/ˈʃkɔla/	szkoła
Дитячий садок	/diˈtʲatʲɕij saˈdɔk/	przedszkole
Урок	/uˈrɔk/	lekcja
Оцінка	/ɔˈtʲɕinka/	ocena
Контрольна робота	/kɔntˈrɔlna rɔˈbɔta/	sprawdzian

SŁOWNICTWO „SZKOŁA”

Вчитель/ вчителька	/'vʃɪtɛl' / /'vʃɪtɛl'ka/	nauczyciel/ nauczycielka
Учень /учениця	/'utʃɛni/ /utʃɛ'itsja/	uczeń/ uczenica
Однокласник /однокласниця	/ɔdnɔ'klasnik/ /ɔdnɔ'klasnitsja/	kolega/koleżanka z klasy
Психолог	/psɪ'xɔləh/	psycholog
Логопед	/ləhɔ'pɛd/	logopeda

SŁOWNICTWO „SZKOŁA”

Самостійна робота	/saməs 'tʲijna rə 'bɔta/	kartkówka
Дошка	/'dɔʃka/	tablica
Книжка	/'knʲɪʒka/	książka
Підручник	/pʲid' ruʃnʲɪk/	podręcznik

SŁOWNICTWO „SZKOŁA”

Зошит	/ˈzɔʃɪt/	zeszyt
Ручка	/ˈrutʃka/	długopis
Простий олівець	/prɔsˈtɨj ɔlɨˈvɛtɕɨ/	ołówek
Кольорові олівці	/kɔlɔˈrɔvɨ ɔlɨvˈtɕɨ/	kredki
Фломастери	/flɔˈmasterɨ/	flamastry
Файл	/fajl/	koszulka

SŁOWNICTWO „SZKOŁA”

Папка	/ ' papka/	teczka
Папір	/pa ' pjir/	papier
Рюкзак	/rjug ' zak/	plecak
Пенал	/pe ' nal/	piórnik
Перерва	/pe ' rɛrwa/	przerwa
Клас	/klas/	klasa, sala
Парта	/ ' parta/	ławka

SŁOWNICTWO „SZKOŁA”

Спортзал	/spɔrd'zal/	sala sportowa
Актовий зал	/'aktɔvɨj zal/	aula
Туалет	/tua'let/	toaleta
Їдальня	/ji'dalɨnʲa/	stołówka

CZAS

Місяць	<i>/'mʲiɕʲatɕi/</i>	miesiąc
Тиждень	<i>/'tʲɪʒdɛni/</i>	tydzień
Рік	<i>/rʲik/</i>	rok
День	<i>/dɛni/</i>	dzień
Ранок	<i>/'ranɔk/</i>	rano
Вечір	<i>/'vɛtʃʲir/</i>	wieczór

CZAS

Пори року:	<i>/'pɔɾɪ 'rɔku/</i>	pory roku
Весна	<i>/vɛs 'na/</i>	wiosna
Літо	<i>/lʲitɔ/</i>	lato
Осінь	<i>/'ɔsʲinʲ/</i>	jesień
Зима	<i>/zɪ 'ma/</i>	zima

CZAS

Понеділок	/pɔnɛ 'dɪlɔk	poniedziałek
Вівторок	/vɪv 'tɔrɔk/	wtorek
Середа	/sɛɛ 'da/	środa
Четвер	/tʃɛt 'vɛr/	czwartek
П'ятниця	/'pjatnɪtsɪa/	piątek
Субота	/su 'bɔta/	sobota
Неділя	/nɛ 'dɪɫɪa/	niedziela

CZAS

Година	<i>/hɔ' dɪna/</i>	godzina
Хвилина	<i>/xvi' lɪna/</i>	minuta
Вчора	<i>/'vtʃɔra/</i>	wczoraj
Сьогодні	<i>/sɔ' hɔdnɪj/</i>	dzisiaj
Завтра	<i>/'zavtra/</i>	jutro

CZAS

Січень	<i>/'sɪtʃɛni/</i>	styczeń
Лютий	<i>/'lʊtɪj/</i>	lut
Березень	<i>/'bɛrɛzɛni/</i>	marzec
Квітень	<i>/'kvɪtɛni/</i>	kwiecień
Травень	<i>/'travɛni/</i>	maj
Червень	<i>/'tʃɛrbɛni/</i>	czerwiec

CZAS

Липень	<i>/'lɪpɛɲi/</i>	lipiec
Серпень	<i>/'sɛɾpɛɲi/</i>	sierpień
Вересень	<i>/'vɛɾɛsɛɲi/</i>	wrzesień
Жовтень	<i>/'ʒɔvɛɲi/</i>	październik
Листопад	<i>/lɪsto'pad/</i>	listopad
Грудень	<i>/'ɦrudɛɲ' /</i>	grudzień

TRANSFER POZYTYWNY

I. Słownictwo:

- czerwony – червоний
- zielony – зелений
- czarny – чорний
- jeden – один
- dwa – два
- luty – лютий
- sierpień – серпень

II. Gramatyka

Pozytywny transfer jest dostrzegany w zakresie **zaimków osobowych**:

np.: pol. ja, ty, on, ona, my, wy, oni/one – ukr. я, ти, він, вона, ми, ви, вони;

zaimków dzierżawczych:

np.: pol. mój, twój, swój – moja, twoja, своя – moje, twoje, swoje

ukr. мій, твій, свій – моя, твоя, своя – моє, твоє, своє

Formy przymiotników:

pol. biały – biała – białe

ukr. білий – біла – біле

TRANSFER POZYTYWNY

Język ukraiński, jak i język polski, jest **językiem fleksyjnym**, więc odmiana rzeczowników, czasowników, przymiotników, zaimków nie powoduje problemu.

Warto pamiętać, że w języku ukraińskim ani rosyjskim nie ma kategorii form męskoosobowych i niemęskoosobowych. Przyswajanie i automatyzacja tej kategorii gramatycznej wymaga czasu.

TRANSFER POZYTYWNY

Co można uczynić w instytucji oświatowej, aby wyprowadzone tam nauczanie języka polskiego dla obcokrajowców było bardziej skuteczne? Można tu wymienić np.:

- konieczność organizowania zajęć dodatkowych z języka polskiego oraz zajęć wyrównawczych (w tym z języka polskiego, ale też np. z historii i geografii Polski, wiedzy o społeczeństwie);
- stwarzanie jak największej liczby sytuacji komunikacyjnych (organizowanie nauczania w mniejszych grupach);
- udział młodzieży cudzoziemskiej w wycieczkach i kontaktach ze środowiskiem pozaszkolnym;

TRANSFER POZYTYWNY

- wyposażenie szkoły w liczne pomoce naukowe, np. książki do nauki języka polskiego, słowniki, publikacje interesujące młodzież (różnorodna literatura w języku polskim – poza lekturami), audiobooki (chodzi o kształcenie poprawnej wymowy);
- powszechny dostęp do internetu;
- przydatne może okazać się zatrudnienie psychologa (niektórzy uczniowie mogą mieć trudności adaptacyjne);
- organizowanie szkoleń (Paślawska-Iwanczewska, 2017, 12)

BIBLIOGRAFIA

1. Debski, Robert, Młyński, Rafał & Redkva, Mariya. 2020. The phonological skills of bilingual preschool children speaking Polish and Ukrainian in Poland. *International Journal of Bilingual Education and Bilingualism*. <https://doi.org/10.1080/13670050.2020.1791047>
2. Dzierżawin, Katarzyna. 2009. Bilingwizm polsko-ukraiński. Badania wśród młodzieży uczącej się w Przemyślu. *Київські полоністичні студії*. Том XV. 425–436.
3. Rafał Młyński & Mariya Redkva. 2019. Speech-language Diagnosis of Linguistic Competences of Multilingual Children from Ukraine *Logopedia Silesiana*, no. 8 (grudzień 22, 2019): 435-460. Udostępniono marzec 10, 2022. <https://www.journals.us.edu.pl/index.php/LOGOPEDIASILESIANA/article/view/8279>

BIBLIOGRAFIA

4. Katarzyna Paślawska-Iwanczewska. 2017. Język polski dla cudzoziemców na przykładzie pracy z uczniami pochodzenia ukraińskiego. Warszawa.
5. Shevchuk–Kluzheva, Olha. 2020. The sociolinguistic aspect of Ukrainian Russian child bilingualism on the basis of a survey of Ukrainian families. *Cognitive Studies /Études cognitives*. 2020 (20). <https://ispan.waw.pl/journals/index.php/cs-ec/article/view/cs.2323/6061>.
6. Natalia Łobas. 2022. *Umiem czytać po polsku*.
https://drive.google.com/file/d/1MlnZjpKwJj2Gloz9bs3G0YIkR59q4UAZ/view?fbclid=IwAR3O_s5xIBm0rT1X08fWFx-6PfsIbHYR3xFkPW0pOqJfhLxJ0W7at3305wc

Dziękuję za uwagę!

Дякую за увагу!